

Energikontoret Skåne
- en driven energiaktör i Skåne

Verksamhetsberättelse 2013

Energikontoret Skåne

Energikontoret Skåne är en regional energiaktör som arbetar med energi-effektivisering och för en ökad andel förnybar energi. Vi är en enhet inom Kommunförbundet Skåne och drivs utan vinstintresse. Energimyndigheten stödjer vårt arbete som regional energiaktör.

Under 2013 har Energikontoret Skåne bland annat:

- Nått över 8 000 personer via seminarier, möten, mässor och utbildningar.
- Arrangerat över 200 seminarier, föreläsningar och nätverksträffar.
- Genomfört Skånes Energiting som lockade över 340 besökare, föreläsare och utställare.
- Organiserat ett nätverk för Skånes 20 kommunala energi- och klimatrådgivare.
- Samordnat ett energieffektiviseringsnätverk där 29 kommuner deltar i strategiskt energieffektiviseringsarbete.
- Beviljats 8 nya projekt i samarbete med ett 20-tal skånska partners.

Vi är en del av

Kommunförbundet Skåne

Energikontoret Skåne

- 15 år i energins, klimatets och samhällets tjänst

Under 2013 fyllde Energikontoret Skåne 15 år. Sedan starten har energikontoret med entusiasm arbetat för att skapa ett effektivt och hållbart energisystem. Kontoret har framgångsrikt bidragit till att sätta igång flera viktiga processer och skapa resurser för den regionala energiomställningen. Verktygen i arbetet är kompetens, kommunikation och dialog. I denna verksamhetsrapport tar vi upp några höjdpunkter i det ständigt pågående arbetet för att göra Skåne till en föregångare inom energiområdet.

Energikontoret bildades 1998 och hade därmed 15-årsjubileum i år. Detta firades med ett miniseminarium och mingel tillsammans med samarbetspartners, medarbetare och styrgruppsmedlemmar. Under seminariet presenterades kontorets 15-åriga historia. På denna tid har Energikontoret Skåne medverkat till att starta upp Biogas Syd, Solar Region Skåne, Energirådgivarna i Skåne, Skånes vindkraftsakademi och H₂ Skåne – nätverk som har fört samman aktörer som vill arbeta tillsammans för ett hållbart energisystem. Kontoret har också hjälpt ett 10-tal kommuner med energiplaner och stöttat flera kommuner med energi- och klimatrådgivning genom åren. Ett stort antal genomförda projekt har skapat samverkan och resurser för energiomställningsarbetet i Skåne.

På seminariet lyfte de inbjudna föreläsarna den globala utvecklingen inom energiområdet och den explosionsartade utvecklingen av investeringar i sol- och vindkraft de senaste 15 åren. De blickade också framåt och pratade om de stora utmaningar som ligger framför oss om vi ska nå klimatmålen 2050. Slutsatsen från seminariet var att energikontor och alla andra goda krafter behövs om vi ska klara den omställning som ligger framför oss.

Skånes Energiting arrangerades för sjunde året i rad. Tinget arrangerades med stöd av Klimatsamverkan Skåne och temat var 100 % fossilbränslefritt Skåne. 340 deltagare var på plats på Malmömässan och lyssnade till inledningstalarna Sylvia Michel, Kraftringen och Erik Brandsma, Energimyndig-

heten. Valförtjänta pristagare belönades inom solenergi- och vindkraftsområdet.

Utöver Skånes Energiting har kontoret haft en omfattande utåtriktad verksamhet och har via seminarier, utbildningar och mässor nått över 8000 personer.

Samverkan med olika aktörer är en framgångsfaktor för energiomställningsarbetet. I Skåne finns Klimatsamverkan Skåne som ett forum för de offentliga organisationerna. Nationellt samarbetar Skåne med de 13 övriga energikontoren i landet genom föreningen Energikontoren Sverige. Energikontoret har också beslutat att stärka sitt Europeiska nätverk genom medlemskap i den Europeiska energikontorsföreningen FEDARENE. Energikontoret driver sedan tidigare redan flera stora EU-projekt och har genom dessa samarbete med 16 länder!

Energikontoret Skåne hoppas på ett lika händelserikt 2014 och ser fram emot kommande 15 år i energins, klimatets och samhällets tjänst.

ENERGIKONTORET SKÅNE

Energikontoret Skåne är en enhet på Kommunförbundet Skåne med syfte att verka för energieffektivisering och en ökad andel förnybar energi i regionen.

Tre uppdrag för Klimatsamverkan Skåne

100 % fossilbränslefritt Skåne 2020 är en satsning som Klimatsamverkan Skåne driver för att få kommuner, organisationer, företag och privatpersoner i Skåne att minska sin påverkan på klimatet - och visa att vi i Skåne kan och vill gå före. Nyligen har Ängelholms och Simrishamns kommuner anslutit sig, och Wihlborgs fastigheter. Nu är det fler skånska kommuner som är med än som inte är det. Under 2013 har Energimyndigheten beslutat att bevilja stöd för att intensifiera arbetet med kampanjen och få fler att ansluta sig.

Klimatsamverkan Skåne har under året beslutat att fokusera på tre uppdrag; att vara igångsättare, opinionsbildare och skapa arenor för diskussion.

Igångsättandet sker bland annat via Skånes miljövårdsfond, som förstärktes med en klimatpott på 2 miljoner kronor och Länsstyrelsens Klimatmiljon. Dessutom delas klimatutbildningsbidrag ut till skolor och föreningar.

Opinionsbildning har skett via seminarium vid Mötesplats Skåne i augusti, som medarrangör till Sustainability Day Öresund och Skånes Energiting. Klimatsamverkan har också tagit initiativ till fyra debattartiklar.

Klimatsamverkan har fungerat som forum för diskussioner vid flera tillfällen, bland annat en informationsträff i samband med lanseringen av IPCC:s senaste rapport och möte med Naturskyddsföreningens Klimatnätverk. I december hölls klimatsamverkandagen där de tre ingående organisationerna lyfte fram aktuella frågor och exempel från verksamheterna.

Kunskap leder till energi effektivisering

Tydliga miljömål och högre prioritet till energieffektiviserande åtgärder. Det är några av resultaten från projektet Energieffektiva flerbostadshus.

Det två-åriga projektet, om energieffektivisering i flerbostadshus, har nu nått sitt slutdatum och under hösten har resultaten från projektet sammanställts. Projektets olika aktiviteter har totalt lockat 373 deltagare. Deltagande bostadsrättsföreningar och mindre privata fastighetsbolag fick – genom seminarier, utbildning, studieresa, workshop och konferens – kunskap, tips och råd kring hur man tar ett helhetsgrepp vid energieffektiv renovering av rekordårens fastigheter. 55 bostadsrättsföreningar och privata fastighetsägare deltog med en eller flera deltagare i den fördjupade utbildningen. Flertalet av dessa har under hösten intervjuats per telefon.

► *Genomförandet av energieffektiviserande åtgärder har tidigarelagts och föreningarna har inspirerats till att genomföra åtgärder de inte tidigare planerat för, säger Anna Evander, projektledare för energieffektivisering i fastigheter.*

Majoriteten av utbildningsdeltagarna uppger att de har fått med sig nya kunskaper från sitt deltagande i projektet och att de nu känner sig säkrare när det kommer till energieffektivisering. Projektet har fungerat som ett forum där det givits möjlighet att utbyta erfarenheter. Projektet har också lett till att energieffektivisering idag prioriteras högre och att det finns tydliga mål med energieffektiviseringsarbetet.

De 18 föreningarna/fastighetsbolag som delgivit sin energistatistik har tillsammans sparat 3,34 GWh på årsbasis. Detta är givetvis bara början för hur mycket deltagarna tillsammans kommer att minska sin energianvändning när planerade åtgärder blir genomförda.

Idrotten sparar energi

Under 2013 fick ca 40 idrottsföreningar råd av Energikontoret Skåne och kommunernas energi- och klimatrådgivare om energibesparande åtgärder i sina anläggningar. Riksidrottsförbundet beviljade ca 1 miljon i bidrag för energieffektiviserande åtgärder genom Idrottslyftets anläggningsstöd, och föreningarna själva medfinansierade med lika mycket.

► Från Skåneidrottens och Idrottslyftets sida är vi angelägna om att idrottsrörelsen tar sitt ansvar för klimatfrågorna. Det fina med "Klimatsmart Idrott" är att det också innebär att föreningarna lägger sina resurser på bra idrottsverksamhet istället för onödiga energikostnader. Det gillar vi!"
Martin Lundgren Skåneidrotten.

Caroline Wendel (student KYH, miljösamordnare byggnader) gjorde ett examensarbete med rubriken: "Incitament för energieffektivisering av idrottsföreningars byggnader", där hon kom fram till att ekonomin var helt avgörande för deras energieffektiviseringsarbete och endast 10 % tyckte att miljön var det viktigaste incitamentet. Under hösten 2013 gjordes en utvärdering av de 12 föreningar som fick energiråd under 2012 vilket visade en genomsnittlig energibesparing med 23 %, vilket motsvarar minskad klimatpåverkan med ca 123¹ ton CO₂.

► Föreningarna har gjort en långsiktig plan för hur de vill driva sin förening, och vilka investeringar de vill göra, för att få en hållbar verksamhet med låga driftskostnader. På detta sätt har de gjort sin klubb mindre sårbar för höga energipriser och så har de möjlighet att planera för framtida investeringar, säger Lena Gunnarsson projektledare på Energikontoret Skåne.

Genom information och aktivt nätverksarbete riktat mot de skånska kommunernas energi- och klimatrådgivare har ca 4 ggr fler idrottsföreningar fått rådgivning under 2013 än 2012.

► Att verka för att energi- och klimatrådgivarna arbetar aktivt och uppsökande gentemot idrottsföreningar, bidrar till att föreningarna fortsatt kan få hjälp med råd om energieffektivisering", säger Johan Nyqvist delprojektledare på Energikontoret Skåne

I mars 2013 hölls information om projektet för tjänstemän för fritidsförvaltning i två kommunnätverk i Skåne – i Båstad och i Kävlinge. Under träffarna framkom att det finns ett stort intresse för energieffektivisering i idrottsanläggningar hos kommunernas fritidsförvaltningar. Dessa tillfällen har bidragit till idématerial till utveckling av fortsättningsprojekt.

¹nordisk elmix

Energianvändningen minskar i de skånska kommunerna

Under 2012 hade energianvändningen i kommunala lokaler och bostäder minskat med 7 % jämfört med 2009. Det visar SKL:s uppföljning av den inrapporterade energistatistiken inom ramen för energieffektiviseringsstödet.

Även i Skåne ger effektiviseringsarbetet effekt. I de skånska kommunerna hade energianvändningen i kommunägda lokaler minskat med hela 13 % mellan åren 2009 och 2012. Energianvändningen i fastigheter är en viktig del i kommunernas arbete inom ramen för det statliga energieffektiviseringsstödet. Energikontoret och Länsstyrelsen i Skåne har stöttat kommunerna i detta arbete med ett gemensamt projekt "Driftoptimering och energirondering i kommunala fastigheter". Projektet syftar till energieffektivisering genom utbildning i driftoptimering och genomförandet av energironderingar i kommunala fastigheter. Flera deltagare har efter utbildningen genomfört energironderingar i sitt fastighetsbestånd.

➤ *Ronderingen slog väl ut med många quick-fix som kunde genomföras på plats. Åtgärder som verksamheten inte tänkt på berättar en deltagare i projektet om en genomförd energirondering.*

I projektet gjordes även en instruktionsfilm med exempel på hur en energirondering kan gå till, filmen heter "Energirondering - en jakt på energitjuvar" och ligger på YouTube.

Under året har flera aktiviteter genomförts i det kommunala energieffektiviseringsnätverket som samordnas av Energikontoret Skåne och Länsstyrelsen i Skåne. Det har utöver nätverksträffar anordnats två välbesökta utbildningar på temat Systematiskt energiarbete och Livscykelkostnad.

En annan spännande utveckling inom energieffektiviseringsområdet i Skåne sker inom transportsidan där användningen av förnybara drivmedel och andelen miljöbilar i kommunal verksamhet har ökat kraftigt. I slutet av 2012 var mer än två tredjedelar av drivmedelsanvändningen i kollektivtrafi-

ken förnybar och nära hälften av kommunens personbilar klassade som miljöbilar. Detta är en tydlig förbättring sedan 2009.

Fokus på kommunernas transporter fortsätter i en nystartad seminarieriserie på temat transportplanering i hemtjänsten. Hemtjänsten är en verksamhet som ofta står för merparten av en kommuns totala transporter. Vinsterna med att planera sina transporter effektivare är många, både avseende ekonomi, arbetsmiljö och yttre miljöpåverkan. Under 2014 kommer fler seminarier anordnas för att söka svar på frågan om hur man bäst förändrar transportplaneringen i kommunala verksamheter.

Energi- och klimatrådgivning 2013

Energikontoret Skåne har under 2013 stått för den kommunala energi- och klimatrådgivningen i tre skånska kommuner; Vellinge, Burlöv och Trelleborg.

För att få en sammanfattning av årets verksamhet vände vi oss till energi- och klimatrådgivarna Bengt Drakenberg och Anders Edvardsson.

► Hur har året sett ut för energi- och klimatrådgivningen?

Vi har noterat en liten nedgång när det gäller rådgivningssamtal från privatpersoner. Detta beror med största säkerhet på att det har varit ett väldigt mildt år utan några större köldknäppar. Så länge elpriset är lågt reflekterar man inte så mycket över sin energianvändning. Däremot har företagsrådgivningen ökat. Dels genom ett samarbete med miljöinspektörer, dels efter direktiv från energimyndigheten. Som exempel har vi under året besökt 5 stycken grisuppfödare i Trelleborgs kommun och hjälpt dem analysera och kartlägga sin energianvändning.

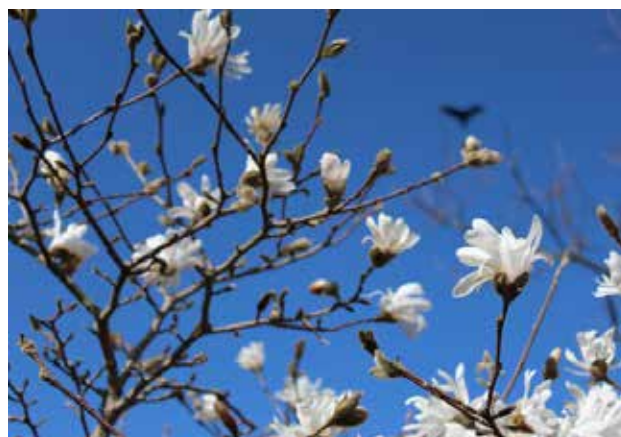
► Finns det några tydliga trender som utmärkte 2013?

Frågor om solceller ökar hela tiden. Troligtvis beror det på en kombination av stadigt sjunkande priser på anläggningar i kombination med att det statliga investeringsstödet för solceller blev förlängt. Dessutom är privat elproduktion och försäljning av el fortfarande komplicerade frågor där framförallt privatpersoner behöver mycket hjälp. Däremot ser vi att solvärme blir mindre intressant och frågorna kring detta minskar. En annan trend vi ser är även att värmepumpar fortsätter sin kraftiga fram-marsch.

► Vilka råd skulle du ge inför 2014?

Våga satsa på nollenergi- eller passivhusstandard! Inte bara när du bygger nytt, utan även när du bygger om eller bygger ut. Se det som en långsiktig

investering som du dessutom har en god chans att få tillbaka om du skulle sälja huset. Vi tycker även att man bör få in energifrågan tidigt i processen. Om du bygger nytt, tänk direkt vid bygglovet vilka ambitioner du har när det gäller energianvändningen. Och om du ska köpa ett befintligt hus, titta noga på energideklaration och fråga din kommunala energi- och klimatrådgivare!

Energirådgivarna i Skåne

Energikontoret har i många år drivit nätverket Energirådgivarna i Skåne, som är ett nätverk där samtliga Skånes kommunala energi- och klimatrådgivare ingår. Vi har under året haft fem träffar där vi har fått presentationer av ny teknik, studiebesök och workshops. Dessutom har vi som vanligt haft en studieresa som denna gång tog oss till östra Småland där vi bland annat tittade på energiefektiva industrier och tillverkningen av kapslar för slutförvar av kärnbränsle.

Energirådgivarna i Skåne

Energirådgivarna i Skåne är ett nätverk till vilket Skånes samtliga energi- och klimatrådgivare är anslutna. Rådgivningen är oberoende, opartisk och kostnadsfri.

En ljus framtid för biogas

Biogas producerad från gödsel ger dubbel klimatnytta eftersom spontana metanemissioner från gödselstacken elimineras samtidigt som en förnybar energibärare produceras. Det finns en stor otappad potential för biogasproduktion från gödsel i Skåne. Biogas Syd har genom arbetet med Skånes färdplan för biogas varit drivande i framtagandet av ett nationellt stödsystem för denna typ av produktion.

► På nationell nivå fångar Biogas Syd in frågor och för dessa vidare till handläggning centralt gentemot statliga instanser. Biogas Syd deltar även i det nationella arbetet som syftar till att undanröja administrativa hinder för utveckling av produktion, distribution och användning av biogas. Bland annat har Biogas Syds arbete varit en bidragande orsak till det nya gödselgasstödet, säger Anna Hansson, verksamhetsledare, Biogas Syd.

Biogas Syd är ett nätverk som samverkar för biogas i södra Sverige. I nätverket deltar cirka 30 organisationer som tillsammans arbetar för att främja produktion, distribution och användning av biogas. Biogas Syd har under de gångna åren framgångsrikt bidragit till ökad samverkan och utvecklat projekt med stor betydelse för biogasutvecklingen i Skåne.

En viktig del av verksamheten är att sprida kunskap och lyfta olika biogasområden. Därför arrangerade Biogas Syd under 2013 flera seminarier och deltog som föredragshållare vid externa arrangemang. I maj anordnades exempelvis ett riksdagsseminarium om tunga transporter i samarbete med Biogas Väst. Biogas Syd medverkade även vid en rad besök av internationella delegationer, studieresor, mässor och utställningar.

Under året har Biogas Syd också genomfört en förstudie om etablering av ett regionalt centrum för hållbara biogassystem i lantbruket. Intresset för ett sådant centrum är stort och finansiering för denna verksamhet kommer att sökas under 2014.

Biogas Syd har även arbetat med två EU-finansierade projekt, BIOGASSYS och BIOMASTER. Inom BIOGASSYS har bland annat ett kunskapsmaterial om biogödsel tagits fram och i BIOMASTER-projektet har 6 olika rapporter skrivits med fokus på biogas som fordonsbränsle.

Inom matavfallsnätverket har ett underlag till en kommunikationsstrategi för ökad insamling av matavfall i skånska kommuner tagits fram. Tillsammans med Biogas Öst, E.ON., Kraftringen och NSR har Biogas Syd arbetat med en informationskampanj för biogas riktad mot företag och kommuner.

Biogas Syd är en regional samverkansorganisation för biogasintressenter och arbetar för en ökad produktion och användning av biogas.

Solar Region Skåne

Stort intresse för solkartan i Lund

I maj var det premiär för solkartan över Lunds kommun och intresset vid lanseringen var mycket stort både bland privatpersoner och yrkesverksamma inom fastighetsbolag, offentlig sektor och näringsliv. Solkartan är en interaktiv webbkarta som visar solenergipotentialen för alla byggnader i Lunds kommun. Solkartan togs fram genom ett projekt som drevs av Kraftringen (f.d. Lunds Energi) tillsammans med Solar Region Skåne, Lunds kommun, Lunds Tekniska Högskola, med stöd av Region Skånes miljövårdsfond. Syftet är att underlätta för den som är intresserad av solenergi att få en bild av potentialen för solenergi på sin byggnad. Solkartan visar, med hjälp av olika färger, hur mycket energi en viss takyta kan producera under ett år, om det installeras solceller. Bakom det enkla visuella ligger komplicerade beräkningar och matematiska formler som bland annat tar hänsyn till sådant som vinkeln på solinstrålningen, skuggning från andra byggnader och träd för att ge en så exakt beräkning som möjligt.

Solenergipris till vinnare med helhetstänk

Det årliga priset Skåne Solar Award tillföll i år arkitekterna bakom solcellsanläggningen på Väla gård. Priset är ett samarbete mellan Solar Region Skåne och Sveriges Arkitekter Skåne och årets pristagare var Andreas Andersson, Jens Delander, Mårten Mattson, Ronny Persson och Frank Hedström på Skanska Sverige AB samt Patrik Ekenhill och Rikard Jansson på Tengbom. Prisutdelning skedde i samband med Skånes Energiting den 11 juni.

► Juryn beskrev den prisvinnande solcellsanläggningen så här:

"...en anläggning där man inte bara fokuserat på den förnybara energin, utan även har helhetstänk när det gäller klimat- och miljöpåverkan. Installationen medger ett effektivt utnyttjande av både den tillgängliga ytan och brukandet av den producerade elen samtidigt som anläggningen som helhet visar en arkitektonisk sida med potential att mångfaldiga solcellsutbyggnaden i det skånska kulturlandskapet."

SOLAR REGION
Skåne

Solar Region Skåne verkar för kunskaps-
spridning och ökad användning av
solenergi i Skåne genom seminarier
och andra aktiviteter.

Skånes Energiting 2013

Skånes Energiting 2013 blev en lyckad tillställning med många givande möten och diskussioner. Med 100 % fossilbränslefritt Skåne som övergripande tema handlade dagen om att visa att vi både kan och vill gå före i klimatfrågan. Framstående föreläsare från hela energibranschen lyfte fram olika vägar mot målet och berättade om goda exempel från både offentlig och privat sektor.

Hållbar energi är ett långsiktigt arbete och det finns hinder på vägen och frågetecken som behöver rätas ut. Frågetecken som ekonomiska förutsättningar, tekniska lösningar, regelverk samt samhällsnormer och värderingar. Erik Brandsma, generaldirektör på Energimyndigheten och en av årets inledningstälare betonar vikten av att se på helheten och utifrån ett samhällsperspektiv.

► *Framgång och drivkraft kommer idag inte uppifrån, utan det händer på lokal och regional nivå genom företag och kommuner. Där finns det mycket idéer, drivkraft och ledarskap, säger Erik Brandsma.*

För att nå en hållbar utveckling behöver vi också ta tillvara på de lokala förutsättningarna och framför allt samverka. För att lyckas måste vi arbeta tillsammans. Sylvia Michel, VD på Lunds Energikoncernen menar att för att nå ett hållbart samhälle behöver vi gå från att vara teknikorierade till att vara mer lösnings- och kundorienterade.

Under dagen delades två priser ut, Skåne Solar Award och Skånes vindkraftspris.

Årets föreläsningar tog upp aktuella frågor inom nybyggnation, energieffektivisering i fastigheter, förnybar energi, planering, upphandling och mycket mer. I utställningen samlades deltagarna för att diskutera och knyta nya kontakter. Under dagen gavs det också möjlighet att provköra Region Skånes vätgasbilar.

Miss inte Skånes Energiting den 10 juni 2014. Du kan läsa mer på Energikontoret Skånes webbsida.

Tryckt på Scandia 2000 White. Certifierad av Svanen, FSC och Klimatkompenserat papper.
Tryckt av Holmbergs.

KLIMATKOMPENSERAT
PAPPER
www.antals.se

ENERGIKONTORET SKÅNE

www.energikontoretskane.se